

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA DÖVLƏT
İDARƏÇİLİK AKADEMİYASI**

5308.01-“Ümumi iqtisadiyyat”

ixtisas fənni üzrə fəlsəfə doktoru imtahanının

P R O Q R A M I

BAKI-2021

İzahat vərəqi

Bazar münasibətləri iqtisadi sisteminin formalaşdığı və sərbəst biznes-sahibkarlıq fəaliyyətinin genişləndiyi müasir mərhələdə, bütövlükdə cəmiyyətin tələbatlarının sonsuzluğu ilə onun iqtisadi resurslarının məhdudluğu reallığında, “nə istehsal etməli, necə istehsal etməli, kim üçün istehsal etməli?” sualına elmi cəhətdən hərtərəfli əsaslandırılmış cavab tapılması zəruriliyi, ümumi iqtisadiyyat fənninin müxtəlif problemlərinin gələcək iqtisadçı kadrlar tərəfindən dərinlən öyrənilməsinə irəli sürür.

Proqramın “ümumi iqtisadiyyat” bölməsində kursun məqsəd, vəzifə və prinsipləri; iqtisadi biliklərin meydana çıxması, formalaşması və müxtəlif elmi məktəbləri; predmeti və metodları; iqtisadi resurslardan səmərəli istifadə olunmasının əsasları; resursların və gəlirlərin dövr etməsi sxemi; bazar münasibətləri iqtisadi sisteminin tip və modelləri; bazarların tələb və təklif əsasında təhlili; dövlətin iqtisadi siyasətinin strategiyası, taktikası və s. şərh olunmuşdur.

“Mikroiqtisadiyyat” bölməsində, cəmiyyətin məhsuldar qüvvələri və istehsal münasibətləri; ictimai təsərrüfatın tipləri və formaları; iqtisadi sistemlərin mahiyyəti və təsnifatı; mülkiyyət münasibətlərinin tarixi təkamülü; əmtəə, dəyər və pul nəzəriyyələri; ictimai istehsal və onun əsas amilləri; bazarın mahiyyəti və formaları; bazar mexanizminin fəaliyyət xüsusiyyətləri; istehsal xərcləri və mənfəət; aqrar istehsal və rent münasibətləri şərh olunmuşdur.

“Makroiqtisadiyyat” bölməsində, makroiqtisadi təlimin meydana çıxdığı tarixi şərait; makroiqtisadiyyatla mikroiqtisadiyyatın qarşılıqlı əlaqəsi; əsas makroiqtisadi göstəricilərin xarakteristikası; makroiqtisadi qeyri-sabitlik və böhranlar; məşğulluq, işsizlik və inflyasiya, maliyyə sistemi və dövlət büdcəsi; vergilər və dövlətin fiskal siyasəti; pul-kredit sistemi və bankların fəaliyyəti; milli iqtisadiyyat və dövlət tənzimlənməsi; gəlirlər və əhalinin həyat səviyyəsi; beynəlxalq valyuta münasibətləri və xarici iqtisadi-ticarət əlaqələri; müasir inteqrasiya prosesləri və Azərbaycan Respublikasının iştirakı; bəşəriyyətin qlobal sosial-iqtisadi problemləri və yeni meyillər öz əksini tapmışdır.

MÖVZU 1. KURSUN MƏQSƏDİ, VƏZİFƏLƏRİ VƏ PRİNSİPLƏRİ

Müasir elmlər sistemi, iqtisadiyyatın tarixi inkişaf qanunauyğunluqları. İctimai elmlər, ictimai elmlər sistemində iqtisadiyyatın yeri. Ümumi iqtisadiyyatın öyrənilməsinin əsas zəruriliyi. İqtisadi münasibətlərdə elmi-nəzəri yanaşmalar. Müxtəlif ictimai-iqtisadi formasiyalar.

Ümumi iqtisadiyyatın öyrənilməsinin məqsədi. İctimai istehsalın strukturu. Cəmiyyətin istehsal münasibətləri. İctimai istehsalda kəmiyyət və keyfiyyət dəyişikliyi. İqtisadi proses və

hadisələr. İqtisadi proses və hadisələrdə normativ mövqe. İqtisadi proses və hadisələrdə pozitiv mövqe. Kursun vəzifələri.

Ümumi iqtisadiyyat iqtisadi nəzəriyyə, fəlsəfə, tarix və hüquq elmləri ilə qarşılıqlı əlaqəsi. Milli iqtisadiyyat əməyin iqtisadiyyatı. Əməyin sosiologiyası və s.elmlərlə sıx əlaqəsi.

Ümumi iqtisadiyyat kursunun başlıca prinsipləri. İqtisadi seçim. İstehsal imkanları, maraq və mənafe. İqtisadi münasibətlərdə faydalanma istəyi. İstehsal münasibətlərində stimül. Həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması. Bazarlar və iqtisadi fəaliyyət növləri.

İstehsal prosesi, bölgü prosesi, mübadilə prosesi, istehlak prosesi, proseslərin fasiləsiz təkrar olunması, qarşılıqlı əlaqə səviyyəsi, cəmiyyətin inkişafında təkrar istehsalın baş vermə zəruriliyi.

MÖVZU 2. ÜMUMİ İQTİSADİYYAT KURSUNUN PREDMETİ VƏ METODLARI

Ümumi iqtisadiyyat predmetinin müəyyən olunmasında müxtəlif fikirlər, resursların məhdudluğu anlayışı, istehsalın inkişaf qanunauyğunluğu, iqtisadiyyatda bazis və üstqurum məsələləri. Siyasi iqtisad və ekonomiks, Ümumi iqtisadiyyatın predmetinin müəyyən olunmasında yanaşmalar.

Metodologiya anlayışı, tədqiqat və şərh metodları, ümumi metodlar, spesifik metodlar, metafizik metod, dialektik metod, tarixi və məntiqi metodun vəhdəti, iqtisadi proseslərin öyrənilməsində riyazi və statistik metodların rolu.

İqtisadi anlayışlar və iqtisadi kateqoriyalar, iqtisadiyyatda spesifik kateqoriyalar, iqtisadi kateqoriya kimi qanunlar, qanunların əsas mahiyyəti, təbiət və iqtisadi qanunlar fərqli tərəflər, hüquqi-iqtisadi qanunlar və iqtisadi sistemin qanunları, bazar qanunları, iqtisadi qanunların pozulması halları, subyektiv-psixoloji qanunlar.

İqtisadiyyatda insan amilinin öyrənilməsi, iqtisadi insan modeli, insan həm istehsalçı, həm də istehlakçı kimi, iqtisadi insan modelində sosioloji istiqamət-yaş məhdudiyyətləri, istehsal-bölgü-mübadilə və istehlak prosesində insanların davranışı, seçim və davranış azadlığı, qlobal iqtisadi insan amili və onun təşəkkülü.

MÖVZU 3. İQTİSADİ BİLİKLƏRİN MEYDANA ÇIXMASI, FORMALAŞMASI, MÜXTƏLİF ELMİ MƏKTƏB VƏ İSTİQAMƏTLƏR

İqtisadi fikirlərin tarixən meydana gəlməsi, Qədim Babilistan, Yunanıstan, Çin və Misirdə iqtisadi fikirlərin ortaya çıxması, iqtisadi biliklərin qədim sivilizasiyalarda təşəkkülü, İqtisadiyyatın müxtəlif mənalarda işlədilməsi, orta əsr filosoflarının əsərlərində iqtisadi biliklər, iqtisadi biliklər və din, ev təsərrüfatlarının iqtisadi fikirlər üzrə öyrənilməsi.

Iqtisad elminin formalaşma zəruriliyi, böyük coğrafi kəşflərin başa çatması, kapitalizmin meydana gəlməsi, əl əməyindən maşınlı əməyə keçid, Merkantilizmin meydana gəlməsi,

Fiziokratiya məktəbi, Klassik-siyasi iqtisad məktəbi və əsas ideyaları, Marksist məktəbin tənqidi yanaşmaları, İqtisad elminin siyasi iqtisad kimi xarakterizə olunması.

Azərbaycanda iqtisadi fikrin formalaşmasının qədim dövrü, Azərbaycanda iqtisadi fikrin formalaşmasının orta əsar dövrü, Azərbaycanda iqtisadi fikrin formalaşmasının XIX-XX əsr dövrü, Azərbaycanda iqtisadi fikrin formalaşmasının əsas xüsusiyyətləri, iqtisadi fikrin formalaşmasında ümumi və fərqli cəhətlər, Azərbaycanın iqtisadi fikir tarixində müxtəlif məktəblərə əsaslanma, iqtisadi fikrin formalaşmasında mövcud dövrün ictimai-iqtisadi və sosial-tarixi şərtləri.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin iqtisadi siyasət platforması, Dövlətçilikdə iqtisadi proqramlar və reallaşmalar, Azərbaycanda iqtisadiyyat üzrə problemlərin sosial aspektdə inkişafı, Sövet dövründə Azərbaycanda İqtisadiyyat elminin in-kişaf xüsusiyyətləri, Sosializm dövründə iqtisadi biliklər və on-ların Azərbaycan iqtisadi fikrində əksi, Azərbaycanın müstəqillik dövrü və iqtisadi fikrin formalaşmasında yeni istiqamət, Qloballaşma və Azərbaycanın iqtisadi fikrinin formalaşması xüsusiyyətləri.

Neoklassik istiqamət və onun müxtəlif məktəbləri, Kapitalizm böhranı və Keynsçi ictimaiyyətin meydana gəlməsi, Neoliberal istiqamət və onun tənqidi yanaşmaları, Monetarizm cərəyanı və ikinci dünya müharibəsinin iqtisadi fəsadları, Neoklassik sintez nəzəriyyəsinin meydana gəlməsi, İnstitusional –sosioloji istiqamət, Qloballaşma və böhranlar fonunda iqtisadi cəryanlar.

MÖVZU 4. CƏMİYYƏTİN İQTİSADI RESURLARINDAN SƏMƏRƏLİ İSTİFADƏ EDİLMƏSİNİN ƏSASLARI

Tələbat anlayışı, tələbatların sonsuzluğu məsələsi, resursların məhdudluğu şəraitində sonsuz tələbatların ödənilməsi, tələbatın formaları, tələbatların ödənilməsi ardıcılığı, maddi və mənəvi tələbatlar, istehsal-bölgü-mübadilə-istehlak sferasında tələbat.

Sərvət anlayışı və onun növləri, milli sərvət anlayışı və onun tərkibi, nemət anlayışı və onun sərvətdən fərqlənməsi, iqtisadi nemətlər və qeyri-iqtisadi nemətlər, maddi və qeyri-maddi nemətlər, istehsal və istehlak nemətləri, xüsusi və ictimai nemətlər.

İqtisadi resurslar anlayışı, iqtisadi resursların formaları, istehsal resursları, insan resursları, maliyyə resursları, təbii resurslar, resursların qarşılıqlı əvəzlənməsi, resursların bölgüsündəki qeyri-bərabərlik.

İstehsal prosesinin baş verməsi üçün zəruri olan resurslar, resurslara görə istehsal imkanlarının qiymətləndirilməsi, resursların məhdudluğuna görə iqtisadi seçimlərin edilməsi, alternativ resurs potensialının dəyərləndirilməsi, müasir istehsalın quruluşu, maddi istehsal sferası, qeyri-maddi istehsal sferası.

Resurslardan istifadə də səmərəlilik amili, tükənən və bərpaolunan resurslar, tələbatın artması qanunu, gəlirlərin artması qanunu və tələbat, cəmiyyətin texnoloji inkişafı və tələbat, yeni məhsullara yaranan tələbat və onların ödənilmə ardıcılığı, istehsal və tələbatın qarşılıqlı təsir əlaqələri.

MÖVZU 5. İQTİSADI RESURSLARIN VƏ GƏLİRLƏRİN DÖVR ETMƏSİ

Bazar anlayışı və onun funksiyaları, bazar münasibətləri, iqtisadi sistem kimi, bazar təsərrüfatı, bazar iqtisadi sisteminin əsas cəhətləri və xüsusiyyətləri, bazar iqtisadi sisteminin subyektləri, təsərrüfat subyekti kimi, firma və təşkilatların fəaliyyəti mexanizmi, bank və maliyyə təşkilatları bazar münasibətlərinin əsas subyekti kimi.

İctimai istehsalın əsas məqsədi, təsərrüfat subyektlərinin son məqsədi, tələbatların dolğun ödənilməsi üzrə məqsədlərin formalaşması, iqtisadi səmərə və faydalılıq, xərclərin minimuma endirilməsi məqsədi, gəlirlərin maksimuma çatdırılması məqsədi, təsərrüfat subyektlərinin məqsədləri və sosial ədalət-müdafiə.

Bazar iqtisadiyyatı şəraitində iqtisadi resurslar kimi əmək amili, kapital və sahibkarlıq amili, elmi-bilik məlumatlar, hazır məhsullar bazarının fəaliyyəti, istehsal vasitələri bazarı, istehlak nemətləri bazarı, son məhsul bazarı, bazarların meyarlar üzrə təsnifatı.

Iqtisadi resursların reallaşması, reallaşmadan əldə olunan pul vəsaiti, resursların reallaşmasından dövrətmə, pul gəlirlərinin dövrətməsi, xərc və gəlirin müxtəlif subyektlərə görə dövrətməsi, resursların reallaşmasında fasiləsizliyin təmin olunması, gəlirlər və xərclər üzrə dövrətmədə fasiləsizlik.

Iqtisadi sistem və dövlətin fəaliyyəti, bazar münasibətlərində dövlətin rolu, dövlətin başlıca iqtisadi funksiyaları, resursların bölgüsü və gəlirlərin yenidən böl-güsündə dövlətin rolu, dövlətin iqtisadi tənzimləmə tədbirləri, iqtisadi tənzimləmənin zəruriliyi və əsas vasitələri, bazar ye-tərsizliyi və dövlətin sosial-iqtisadi tənzimləmə tədbirləri.

MÖVZU 6. BAZAR MÜNASİBƏTLƏRİ İQTİSADI SİSTEMİNİN QANUNLARI, TİPLƏRİ VƏ MODELƏRİ

Bazar iqtisadiyyatı sisteminin mahiyyəti, əsas cəhətləri, onun əmtəə istehsalının əsas cəhəti kimi öyrənilməsi, kapitalist əmtəə istehsalından bazar sisteminə keçid, bazar iqtisadiyyatı sisteminin digər iqtisadi sistemlərdən fərqləndirici cəhətləri, bazar iqtisadi sistemində təsərrüfat əlahiddəliyi, iqtisadi seçim azadlığı və davranışı.

Bazar iqtisadiyyatı qanunlarının təsnifatı, tənzimləyən qanunların xarakterik cəhətləri, ictimai əmək bölgüsü qanunu, əmək məhsuldarlığının artması qanunu, kapital yığıcı qanunu,

proporsional inkişaf qanunu, ekvivalent mübadilə qanunu, qiymətlərin tarazlığı qanunu, bazarın spesifik qanunları.

Bazar iqtisadiyyatı tiplərinin təsnifatı, azad sahibkarlığa əsaslanan bazar iqtisadiyyatı, azad rəqabətə əsaslanan bazar iqtisadiyyatı, azad rəqabətə və inhisara əsaslanan bazar iqtisadiyyatı, qarışıq bazar sisteminə əsaslanan tip, tənzimlənən bazar iqtisadiyyatı tipi, qlobal bazar iqtisadiyyatı tipi.

Bazar iqtisadiyyatı sistemində müxtəlif modellərin yaranması zəruriliyi, bazar iqtisadiyyatı modellərində liberal və dövlət mexanizmi, istiqamətlər, Amerikan modeli, Yapon modeli, Fransa modeli, Çin modeli, Alman modeli, İsveç modeli, Cənubi Koreya modeli.

Sosialyönümlü bazar iqtisadiyyatı modelinin əsas cəhətləri, Alman və İsveç modellərinin fərqli və oxşar xüsusiyyətləri, sosialyönümlü bazar iqtisadiyyatı modelində sosial ədalət və sosial müdafiə məsələləri, sosialyönümlü bazar iqtisadiyyatı modelində dövlət və xüsusi mülkiyyətin pay bölgüsü, Azərbaycanın milli iqtisadiyyatında sosialyönümlü bazar tədbirləri, Azərbaycanda sosial istiqamətli dövlət proqramları, sosialyönümlü bazar münasibətlərində qiymətlərin tənzimlənməsi.

MÖVZU 7. FƏRDİ BAZARLARIN TƏHLİLİ: TƏLƏB VƏ TƏKLİFİN MAHİYYƏTİ

Bazarların mahiyyəti, bazarların meydana gəlmə şərtləri, bazarın strukturu, forma və növləri, əmtəə və xidmətlər bazarı, mənzil bazarı, qiymətli kağızlar bazarı, əmək bazarı, informasiya məhsulları bazarı, bazarın bölüşdürücü funksiyası.

Tələbin iqtisadi mahiyyəti, tələbin formalaşması, tələb və tələbat, tələbin formaları, məcmu tələb, tələbin qiyməti, tələb qanunu, tələb və faydalılıq, tələbə təsir edən qiymət və qeyri-qiymət amilləri.

Təklifin iqtisadi məzmunu, təklifin formalaşması, təklif və səmərəlilik, təklifin formaları, məcmu və bazar təklifi, təklif qanunu, təklifin qiyməti, təklifə təsir edən qiymət amili, təklifə təsir edən qeyri-qiymət amilləri, təklif və rəqabətin qarşılıqlı əlaqəsi.

Tələbin elastikliyi, tələb elastikliyində vaxt və gəlir amili, tələbdə əvəzetmə effekti, tələb ilə bazarda mövcud əmtəə miq-darı asılılığı, təklifin elastikliyi, təklif elastikliyinə təsir edən amillər, təklifin miqdarı, təklif elastikliyində proqnozlar.

Qiymətin iqtisadi məzmunu, qiymətin əmələgəlmə mexanizmi, tələb və təklif əyrisi üzrə kəsişmə, qiymət əmələgəlmədə istehsal xərcləri və faydalılıq nəzəriyyələri, faydalılıq həddi və istehlakçı seçimi, qiymətin formaları, bazar qiymətləri, tənzimlənən qiymətlər və qiymət tənzimlənməsi.

MÖVZU 8. DƏYƏR VƏ QIYMƏT, QIYMƏTİN FORMALAŞMASI MEXANİZMI

Dəyər anlayışı. Dəyərin formalaşmasının əsas cəhətləri. Dəyərin formalaşmasına dair fərqli yanaşmalar. Dəyərin kəmiyyəti və ona təsir edən amillər. Dəyərlilik anlayışının iqtisadi mahiyyəti. Subyektiv qiymətləndirmədə dəyərlilik amili. Dəyərliliyi müəyyən edən meyarlar.

Faydalılıq və dəyərin qarşılıqlı əlaqəsi. Qiymətin müəyyən olunmasına dair iki konsepsiya. Faydalılıqda hədd məsələsi. Son hədd anlayışı faydalılığı müəyyən edən meyarlar. Faydalılıq üzrə fərdin davranışları. Faydalılıq üzrə bazar davranış-ları.

Əmək-dəyər və faydalılığın son həddi nəzəriyyələri. Onların meydan gəlməsi şərtləri. Əmək-dəyər nəzəriyyəsinə klassik və marksist yanaşma. Əmək-dəyər nəzəriyyəsinə müasir yanaşmalar. Əmək-dəyər nəzəriyyəsinin alternativləri. Faydalılıq üzrə neoklassik yanaşma.

Qiymət və onun iqtisadi məzmunu. Qiymətin funksiyaları. Qiymətəmələgəlmənin əsas prinsipləri. Qiymətəmələgəlmədə dəyərin təsir gücü və onun elementləri. Qiymətəmələgəlmədə faydalılıq. Faydalılığın dəyər üzərində nisbi üstünlüyü. Qiymətəmələgəlmə üzrə bazar elementləri.

Qiymətin müxtəlif formaları. Azad bazar qiymətləri. İnhisarçı qiymət. Preyskurant qiymətlər. Beynəlxalq daşınma qiymətləri. Saxlanılma qiymətləri. Tənzimlənən qiymətlər.

MÖVZU 9. PULUN MAHİYYƏTİ VƏ FUNKSİYALARI

Pulun iqtisadi təbiəti. Pul münasibətləri. Pul münasibətləri və maliyyə münasibətləri. Pul münasibətlərinin xarakterik cəhətləri. Pul münasibətlərinin fərqli tərəfləri. Pulun iqtisadi fəlsəfəsi. Pul fetişizmi.

Pulun funksiyaları. Pul dəyər ölçüsü kimi. Pul tədavül vasitəsi kimi. Pul tədiyyə vasitəsi kimi. Pul yığım vasitəsi kimi. Dünya pulu. Pulun funksiyalarının işləməmə problemi.

Müasir pul sistemi. Pul sisteminin elementləri. Pul kütləsi. Pul vahidi. Pul dövriyyəsi. Pul tədavülü qanunu. Pulun formaları. Nəqdsiz hesablaşmalar. Banknotlar.

Pul bazarı. Pul bazarının obyektləri. Pul bazarının subyektləri. Beynəlxalq pul bazarları sistemi. Pul bazarında təklif. Pul bazarında tələb. Pul bazarı üzrə tarazlıq.

Pul aqreqləri. m0 pul aqreqləri. m1 pul aqreqləri. m2 pul aqreqləri. m3 pul aqreqləri. Pul aqreqlərinin əsas iqtisadi funksiyaları. Pul aqreqləri üzrə mərkəzi bankın siyasəti.

MÖVZU 10. FİRMA VƏ ONUN ƏSAS MƏQSƏDİ

Firma anlayışı. Firmanın formalaşması. Firmanın formalaşması üçün zəruri olan amillər. Firmaların bazar davranışı. Firmalar üzrə idarəetmə məsələsi. Firmalarda bazar tədqiqi. Firmadaxili strukturlar.

Firmaların fəaliyyət mexanizmi. Firmaların fəaliyyətinə təsir edən amillər. Firmaların işləmə məqsədi. Firmaların formalaşmasında hüquqi şəxs amili. Firmaların mənfəət məqsədi. Firmaların prestij məqsədi. Firmaların genişlənməsi və cəmiyyətləri.

Firmalar haqqında nəzəriyyələr. Firmaların davranışı haqqında neoklassik yanaşma. Firmaların davranışı üzrə monetarist yanaşma. Firmalarda maksimumlaşdırma nəzəriyyələri. Firmalar üzrə novatorluq prinsipi. Firmalar üzrə liderlik məsələsi. Alternativ firma nəzəriyyəsi.

Firmanın növləri. Kiçik firmalar. Orta firmalar. İri firmalar. İstehsal sferasında mövcud olan firmalar. Xidmət sferasında mövcud olan firmalar. Vasitəçi firmalar. Maliyyə sferası üzrə təşkilatlar.

Firmalar üzrə müvazinət məsələsi. Davranışlarda müvazinətin təmin olunması. Firmaların bazar davranışı üzrə müvazinətin qorunması. Vaxta görə müvazinətli davranış. Qısa müddətli dövr üçün firmaların davranışlarında müvazinət. Uzun-müddətli dövr üçün müvazinət. Vaxta görə firmaların müvazi-nətindəki fərqlər. Bazarın quruluşu.

MÖVZU 11. RƏQABƏT VƏ İNHİSARÇILIQ, İNHİSARÇI-RƏQABƏT NƏZƏRİYYƏLƏRİ

Rəqabət anlayışı. Rəqabətin iqtisadi mahiyyəti. Rəqabətin tipləri. Təkmil rəqabət. Qeyri-təkmil rəqabət. Sahədaxili rəqabət. Sahələrarası rəqabət.

İnhisarçılıq anlayışı. İnhisarın iqtisadi mahiyyəti. İnhisarların meydana gəlməsi. İnhisarın formaları. Xalis inhisar. İqtisadi inhisar. Təbii inhisar. İnzibati inhisar. İstehsal inhisarçılığı. Oliqopoliya. Monopoliya. Monopsoniya.

İnhisar və rəqabətin qarşılıqlı əlaqəsi. Rəqabətdən inhisara aparan yol. İnhisarların öz aralarında rəqabəti. İnhisarçılığın xidmət sferası üçün xüsusiyyətləri. İnhisarçılıqda müasir meyllər. İnhisarçılığın qəbul olunan tərəfləri. İnhisarçılıqda kapitallaşma amili.

İnhisarçı rəqabət anlayışı. İnhisarın qəbul olunan səviyyəsi. İnhisarçı rəqabət üzrə nəzəriyyələr. İnhisarçı rəqabət üzrə modellər. Kurnou inhisarçı rəqabət modeli. Stakelber modeli. Modellərin tətbiqi sferası.

C.Robinsonun qeyri-təkmil rəqabət nəzəriyyəsi. Nəzəriyyənin əsaslandırılması. Nəzəriyyədə nəzərdə tutulan iqtisadi şəriat. Nəzəriyyədə nəzərdə tutulan gəlir effekti. Xərclər və qiymətlərin dəyişkənliyi. Çemberlinin oliqopolik nəzəriyyəsi. Oliqopolianın mümkün sərhədləri. Qəbul edilən oliqopoliya. Oliqopoliya üzrə qiymətlərin dəyişkənliyi. Robinsonun nəzəriyyəsinin alternativini kimi bu nəzəriyyənin seçilməsi.

MÖVZU 12. İSTEHLAKÇI DAVRANIŞI

İstehlakçı davranışının məqsədi. İstehlakçı davranışının formalaşması. İstehlakçı davranışının əsas məzmunu. Davra nişda formalaşma amilləri. İstehlakçı davranışının iqtisadi proseslərə təsiri. İstehlakçı davranışında mümkün seçimlər. Seçimlər üzrə qiymətləndirmələr.

İstehlakçı davranışları üzrə nəzəriyyələr. A.Marşallın görüşləri. Avstriya məktəbi nümayəndələrinin görüşləri. Amerikan məktəbi nümayəndələrinin görüşləri. Mövcud nəzəriyyələrdə ümumi cəhətlər. Nəzəriyyələrdə fərqli tərəflər. Nəzəriyyələr üzrə iqtisadi şəraitin dəyərləndirilməsi.

İstehlakçı davranışı və əmtəə faydalılığı. Faydalılığın təmin olunması üzrə davranışlar. İstehlakçı davranışında ardıcılıq. Seçim üzrə təmin olunma problemi. Əmtəə seçimi üzrə qiymət amili və onun davranışlarda əks olunması. İstehlakçı davranışı ilə əmtəə faydalılığı arasında mütənəsibliyin qorunması. Davranışlarda yanılımlar və onun qiymət effekti.

İstehlakçı davranışlarında kardinalist nəzəriyyə. Nəzəriyyənin əsas prinsipi. Nəzəriyyənin əsas məqsədi. Nəzəriyyənin tətbiq olunduğu iqtisadi şərait. Nəzəriyyənin praktik effekti. Nəzəriyyə üzrə mümkün qiymətləndirmələr. Ümumi kardinalist nəzəriyyəyə yanaşmalar.

İstehlakçı davranışlarında ordinalist nəzəriyyə. Nəzəriyyənin əsas prinsipi. Nəzəriyyənin əsas məqsədi. Nəzəriyyənin tətbiq olunduğu iqtisadi şərait. Nəzəriyyənin praktik effekti. Nəzəriyyə üzrə mümkün qiymətləndirmələr. Ümumi ordinalist nəzəriyyəyə yanaşmalar.

MÖVZU 13. İSTEHSAL XƏRCLƏRİNİN TƏBİƏTİ VƏ QURULUŞU

İstehsal xərcləri anlayışı. İstehsal xərclərinin məzmun elementləri və formalaşması. İstehsal xərclərinin formalaşmasına təsir edən amillər. İstehsal xərclərinin azaldılması istiqamətləri. İstehsal xərclərinin azaldılmasında dövlətin rolu. İstehsal xərcləri üzrə nəzəri yanaşmalar. İstehsal xərcləri üzrə ümumi konsepsiyalar.

Sabit istehsal xərci. Sabit xərcin əsas prinsipi. Sabit xərc üzrə ödəmələrin müəyyənliyi. Sabit xərclərin ilkin mənbəyi. Sabit xərclərin istiqaməti. Dəyişən xərclər. Dəyişən xərclərin dövriliyi.

İstehsal xərclərində vaxt amili. Qısamüddətli dövr üçün istehsal xərcləri. Uzunmüddətli dövr üçün istehsal xərcləri. İstehsal xərclərinin dövrü olaraq dəyərləndirilməsi. Mühasibat üsulu ilə istehsal xərclərinin dəyərləndirilməsi. Qısamüddətli istehsal xərclərinin əsas istiqaməti. Uzunmüddətli istehsal xərc-lərinin əsas istiqamətləri.

Daxili istehsal xərcləri. Xarici istehsal xərcləri. Daxili istehsal xərclərinin strukturu. Xarici istehsal xərclərinin tərkibi. İstehsal xərclərinin tərkibinin dəyişilməsi. Ümumi istehsal xərclərində daxili istehsal xərclərinin çəkisi. Ümumi istehsal xərclərində xarici istehsal xərclərinin payı.

Ümumi istehsal xərci. Orta istehsal xərci. Son hədd xərci. Son hədd xərcinin hesablanması. Son hədd xərc üzrə müəssisənin davranışı. Miqyas effekti anlayışı. Miqyas effektinin hesablanması metodikası.

MÖVZU 14. MƏNFƏƏT VƏ ONUN FORMALAŞMASI

Mənfəət anlayışı. Mənfəətin iqtisadi məzmunu. Mənfəətə dair klassik və marksist yanaşma. Mənfəət gəlirin əsas forması kimi. Mənfəət və sahibkarlıq fəaliyyəti. Mənfəətin funksiyası. Mənfəət və stimullaşdırma.

Mənfəətin formaları. Ümumi mənfəət. Ümumi mənfəətin hesablanması. Orta mənfəət anlayışı. Orta mənfəət düsturu. İqtisadi mənfəətin məzmunu. Mühəsibat mənfəəti.

Mənfəətin artırılması yolları. Mənfəətin artırılmasının istehsal xərci yolu. Mənfəətin artırılmasının qənaət metodu. Mənfəətin artırılmasının qiymət amili. Mənfəətin artırılmasının qeyri-iqtisadi tərəfləri. Mənfəətin artırılmasının rəqabət üsulu. Mənfəətin artırılmasının səmərəlilik metodu.

Mənfəətin bölüşdürülməsi. Mənfəətin amortizasiya fondu üçün bölüşdürülməsi. Mənfəətin əmək haqqı fondu üçün bölüşdürülməsi. Mənfəətin bölüşdürülməsində bərabərlik prinsipi. Sığorta fonduna bölüşdürmə. Sosial ayırmalara bölüşdürmələr. Sahibkarlıq qabiliyyətinə görə alternativ xərc üzrə bö-lüşdürmə.

Mənfəət norması. Mənfəət normasının müəyyən olunması zəruriliyi. Mənfəət normasının hesablanması metodikası. Mənfəət norması üzrə müəssisələrin davranışları. Mənfəət norması üzrə bazar qərarlarının qəbul olunması. Müxtəlif istehsal sahələri üzrə mənfəət norması. Mənfəət normasının sahələr üzrə nisbi bərabərliyi prinsipi.

MÖVZU 15. İSTEHSAL AMİLLƏRİ, İSTEHSAL AMİLLƏRİ BAZARININ FORMALAŞMASI

İstehsal amillərinin mahiyyəti və formalaşmasının zəruriliyi. İstehsal amillərinə dair nəzəriyyələr. İstehsal resursları və istehsal amilləri. Əsas və törəmə istehsal amilləri. Şəxsi və maddi istehsal amilləri. Əmək. Torpaq. Kapital və sahibkarlıq qabiliyyəti. Elmi-texniki tərəqqi. İstehsalın informasiya amili.

İstehsal amillərindən istifadənin normaları. Qarşılıqlı əvəz olunma norması. Seçim norması. Mütləq və qismən qarşılıqlı əvəz olunma. İstehsal amillərindən səmərəli istifadə. Səmərəliliyin müəyyən olunması prinsipi. Amillərdən istifadədə istehsal funksiyasının rolu.

Əmək bazarı istehsal amilləri bazarı kimi. Əmək bazarının əsas xüsusiyyətləri. Əmək bazarının əsas funksiyası. Əmək bazarında tələb. Əmək bazarında təklifin subyektləri. Rəqabətli əmək bazarında həmkarlar təşkilatının rolu. Əmək bazarının tənzimlənməsi.

Kapital bazarı istehsal amilləri bazarı kimi. Kapital bazarında tələb. Kapital bazarında təklifin subyektləri. Kapital bazarının formaları. Beynəlxalq kapital bazarları. Kapital bazarının əsas funksiyası. Kapital bazarı iştirakçılarının rəqabəti.

Torpaq bazarı istehsal amilləri bazarı kimi. Torpaq bazarının subyektləri. Torpaq bazarında tələb. Torpaq bazarında təklifin reallaşması. Torpaq bazarının dövlət tənzimlənməsi. Torpaq bazarının əsas fəaliyyət mexanizmi. Torpaq bazarına təsir edən amillər.

MÖVZU 16. İNVESTİSIYANIN İQTİSADI MAHIYYƏTİ

İnvestisiya anlayışı. İnvestisiyanın iqtisadi mahiyyəti. İnvestisiyanın formalaşması. İnvestisiya mənbələri. Kapital və investisiya. Fərqli və ümumi cəhətlər. İnvestisiya layihəsi anlayışı.

İnvestisiya qoyuluşu. İnvestisiya qoyuluşunda sahələrin seçilməsi. İstehsal sferasına investisiya qoyuluşu. Xidmət sferasına investisiya qoyuluşu. İnvestisiya qoyuluşunda səmərəlilik. Səmərəliliyin hesablanması. Səmərəliliyə təsir edən amillər.

İnvestisiyanın müxtəlif formaları. Real investisiya. Birbaşa investisiyalar. Portfel investisiyalar. Daxili investisiyalar. Xarici investisiyalar. İntellektual investisiyalar. Maliyyə investisiyaları.

Əsrin müqaviləsinin əhəmiyyəti. Əsrin müqaviləsində başlıca məqsəd. Xarici investisiyaların cəlbi məsələsi. Neft sektoruna xarici investisiya. Azərbaycanda yerli investisiyaların çəkisi. İnvestisiya layihələrinin reallaşması. İnvestisiya layihələrində optimallığın müəyyən olunması.

Qeyri-neft sektoruna investisiya. Aqrar sferaya investisiya. İnformasiya texnologiyaları sferasına investisiya. Turizm sektoruna investisiya. Nəqliyyat sferasına investisiya. Sosial infrastruktur sferalarına investisiyalar. Yüngül sənaye sferasına investisiya.

MÖVZU 17. AQRAR MÜNASİBƏTLƏRİN ƏSAS MAHIYYƏTİ

Aqrar münasibətlərin mahiyyəti. Aqrar münasibətlərin xüsusiyyətləri. Aqrar münasibətlərdə təbii amillər. Aqrar münasibətlərdə risk məsələsi. Aqrar münasibətlərdə mövsümlük məsələsi. Aqrar münasibətlərin inkişaf istiqamətləri. Azərbaycanda aqrar münasibətlərin mövcud vəziyyəti.

Torpaq rentasının mahiyyəti. Torpaq rentasının formaları. Birinci differensial renta. İkinci differensial renta. Mütləq renta. Hasilat rentası. İnhisar rentası,.

Torpağın qiyməti. Torpağın qiymətini müəyyən edən amillər qrupu. Faiz norması və onun təsir gücü. Rentanın səviyyəsi. Rentanın səviyyəsində münbitlik amili. Rentanın səviyyəsində

bazar amili. Rentanın səviyyəsində infrastruktur amili. Torpağın qiymətinə təsir edən süni amillər.

İcarə haqqı anlayışı. İcarə haqqının formaları. İcarə haqqının müsbət tərəfləri. İcarə haqqında tərəflərin razılaşmaları. İcarə haqqının hüquqi tənzimlənməsi. İcarə haqqı üzrə tərəflərin məsuliyyəti. İcarə haqqı və torpağın sığortalanması.

Azərbaycanda aqrar islahatlar. Aqrar islahatların başlanması. Torpaqları əhaliyə verilməsi. Pay torpaqlarının müəyyən olunması. Aqrar islahatların inkişaf mərhələləri. Fermer təsərrüfatlarının yaranması. Aqrar islahatların başa çatması və iqtisadi qiymətləndirilməsi.

MÖVZU 18. SAHİBKARLIQ FƏALİYYƏTİNİN ƏSAS MAHİYYƏTİ

Sahibkarlıq fəaliyyəti. Sahibkarlıq fəaliyyətinin əsas istiqamətləri. Sahibkarlıq fəaliyyətində risk məsələsi. Sahibkarlıq fəaliyyətində idarəetmə məsələsi. Firmanın sahibkarlıq fəaliyyəti. Sahibkarlıq fəaliyyətində müəssisənin təşkili məsələsi. Sahibkarlıq fəaliyyətinin iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üzrə ge-nişlənməsi.

Sahibkarlığın əsas məqsədi. Sahibkarlıqda mənfəətin maksimumlaşdırılması. Sahibkarlığın formaları. Fərdi sahibkarlıq. Kollektiv sahibkarlıq. Kommersiya sahibkarlığı. Qeyri-kommersiya sahibkarlığı.

Sahibkarlığın funksiyaları. Sahibkarlığın yenilikçi funksiyası. Sahibkarlığın resurs əldə etmək funksiyası. Təşkilatçılıq funksiyası. Yaradıcılıq funksiyası. İdarəetmə funksiyası. Bazar tapmaq funksiyası. Reallaşdırma funksiyası və s.

Sahibkarlıq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Qanunun qəbul olunması tarixi. Qanunda sahibkarlığın hüquqları. Qanunda sahibkarlığın vəzifələri. Qanunda sahibkarlığın formaları. Qanunun tənzimləmə funksiyası. Qanunun sahibkarlıq fəaliyyəti üçün yaratmış olduğu şərait.

Kiçik sahibkarlıq. Kiçik sahibkarlığın üstün cəhətləri. Kiçik sahibkarlığın inkişaf üzrə dövlət dəstəyi. Orta sahibkarlıq. Orta sahibkarlığın üstün tərəfləri. Orta sahibkarlığa dövlət dəstəyi. Sahibkarlığa kömək milli fondu. Fondun əsas məqsədi.

MÖVZU 19. ÜMUMİ MÜVAZİNƏT VƏ ONUN TƏMİN OLUNMASI ÜZRƏ NƏZƏRİYYƏLƏR

Tədavül sferası. Tədavül və mübadilə sferası. Fərli və ümumi cəhətlər. Tədavülün səmərəliliyi. Tədavül səmərəliliyinin müəyyən olunması. İstehlak imkanı əyrisi. İstehlak imkanı əyrisinə təsir edən amillər.

Səmərəliliyin ümumi iqtisadi təbiəti. Səmərəliliyin təmin olunması. Səmərəlilik və effektivlik. Səmərəliliyin təmin olunması prinsipləri. Ədalət prinsipi. İstehsalın səmərəliliyi. İstehsal imkanı əyrisi. Əyriyə təsir edən amillər.

Rifah halı anlayışı. Rifah halını müəyyən edən meyarlar. Gəlirlərin ədalətli bölgüsü. İnsan inkişafı anlayışı. İnsan inkişafı indeksi. İstehlak səbəti. İstehlak səbətini müəyyən edən qiymətlər. Yoxsulluq həddi.

Bazarda qeyri-müəyyənlik vəziyyət. Bazarın qeyri-müəyyənlik halını yaradan səbəblər. Risk amili. Riskdən sığortalanma prosesi. Təsərrüfat subyektlərin bu prosesdə davranışları. Assimetrik informasiya anlayışı. Limonlar bazarı. İctimai nemətlər. Xüsusi nemətlər.

MÖVZU 20. DÖVLƏTİN ƏSAS İQTİSADI FUNKSİYALARI VƏ İDARƏETMƏ

Dövlətin iqtisadi funksiyaları. İqtisadi sabitlik funksiyası. Rəqabətin qorunması üzrə funksiya. Gəlirlərin bölgüsü üzrə funksiya. Dövlətin minimal funksiyaları. Dövlətin maksimal funksiyaları. Dövlətin digər tənzimləmə funksiyaları.

Dövlətin iqtisadiyyata müdaxiləsi. Müdaxilənin nəzəri əsaslandırılması. Müdaxilənin həddləri. İqtisadiyyata təsir formaları. Birbaşa təsir. Hüquqi-inzibati formada təsir imkanları. Dövlətin maliyyə-büdcə elementləri ilə təsir imkanları. Dövlətin pul-kredit sistemi elementləri ilə təsir imkanları.

Müasir iqtisadi nəzəriyyələri. Neoklassik sintez nəzəriyyəsi. İnstitusional-sosioloji istiqamətlər. İctimai seçim nəzəriyyəsi. Dövlətin iqtisadi təsirlərində uğursuzluqlar. Dövlətin iqtisadi təsir imkanları və bazanın azad fəaliyyəti. Bazar yetərsizliyi problemi.

İqtisadi idarəetmənin mahiyyəti. İdarəetmədə optimallıq. İdarəetmədə əsas məqsədə xidmət. İdarəetmədə marketing fəaliyyətinin reallaşması. Sosial qiymətləndirmə və sorğular. Menecment və onun meydana gəlməsi. Menecment üzrə nəzəri dəyərləndirmələr. Menecerlər.

Marketing və bazar problemi. Marketing və reklam fəaliyyəti. Marketingdə əsas məqsədin müəyyənliyi. Menecmentin əsas məqsədi. Menecmentin funksiyaları. Marketingdə strategiya və taktika. Menecmentdə keyfiyyətin idarə olunması məsələləri. Heyətin idarə edilməsi və s.

MÖVZU 21. MİLLİ İQTİSADİYYAT SƏVİYYƏSİNDƏ TƏKRAR İSTEHSAL PROSESİNİN MAHİYYƏTİ VƏ FORMALARI

Makroiqtisadi nəzəriyyədə milli iqtisadiyyat səviyyəsində təkrar istehsal prosesinin mahiyyəti. Təkrar istehsal prosesinin zəruriliyi. Təkrar istehsal prosesinin xüsusiyyətləri. Cəmiyyətin istehlakı və təkrar istehsalla qarşılıqlı əlaqəsi. Əmanətlər və yığımın təkrar istehsalda rolu. Yığım və investisiyalar arasında qarşılıqlı əlaqələr. İntestisiya təkrar istehsalın əsas

multiplikatoru kimi. Cəmiyyətin və onun üzvlərinin istehlaka olan münasibətinin akselerator çərçivəsində şərh olunması.

Təkrar istehsal prosesinin əsas tipləri. Ekstensiv tip. İntensiv tip. Təkrar istehsal prosesinin maddi amilləri. Maddi amillərin kəmiyyət xarakteristikası. Maddi amillərin keyfiyyət xarakteristikası. Maddi amillərin təkrar istehsalı. Torpaq amili və təkrar istehsalda rolu. Təkrar istehsalda insan amili və onun təkrar istehsalı.

Sadə təkrar istehsalın mahiyyəti. Sadə təkrar istehsalın zəruriliyi. Sadə təkrar istehsalın məqsədi. Əsas vəzifələri. Sadə təkrar istehsalın xüsusiyyətləri. Tələbatların ödənilməsində sadə təkrar istehsalın rolu. Sadə təkrar istehsalın tarixi aspektləri. Sadə təkrar istehsalın ən çox mövcud olduğu iqtisadi fəaliyyət sahələri.

Sadə təkrar istehsaldan geniş təkrar istehsala gedən yol. Geniş təkrar istehsalın mahiyyəti. Geniş təkrar istehsalın zəruriliyi. Geniş təkrar istehsalın məqsədi. Əsas vəzifələri. Geniş təkrar istehsalın xüsusiyyətləri. Geniş təkrar istehsalı şərtləndirən əsas amillər. Geniş təkrar istehsalın əsas prinsipləri.

Təkrar istehsal prosesində əmanətlər. Təkrar istehsal prosesində investisiyalar. Investisiyanın iqtisadi mahiyyəti. Əmanətlərin xüsusiyyətləri. Akselerator prinsipi. Multiplikator prinsipi. Akselerator və multiplikator prinsiplərinin əhalinin istehlakı və əmanətlərində rolu. Məşğulluğun və ümumi qiymət səviyyəsinin məcmu şəkildə şərh.

MÖVZU 22. İQTİSADI ARTIMIN TƏMİN OLUNMASI MƏSƏLƏSİ

İqtisadi artım anlayışı. İqtisadi artımın mahiyyəti. İqtisadi artıma dair nəzəriyyələr. İqtisadi artım üzrə modellər. İqtisadi artım və məşğulluq problemi. İqtisadi artım və ümumi qiymət səviyyəsi. İqtisadi artımda dayanıqlılıq və davamlılıq.

İqtisadi artımın tipləri. Ekstensiv iqtisadi artım. İntensiv iqtisadi artım. Ekstensiv tiptən intensiv tipə keçid. İntensiv tiptə keyfiyyət məsələsi. Ekstensiv tip üzrə istehsalın həcmi məsələsi. İntensiv tipin təmin olunması şərtləri.

İqtisadi artımın əldə olunması problemləri. İqtisadi artımın əldə olunması üzrə iqtisadi vəzifələr. İqtisadi artımın əldə olunması üzrə təsərrüfat subyektlərinin davranışları. İqtisadi artım və qloballaşma prosesi. İqtisadi artımın əldə olunmasında daxili resurs potensialı. İqtisadi artımın əldə olunması üzrə xarici effektlərin qiymətləndirilməsi. İqtisadi artım və səmərəlilik.

İqtisadi artımın dövlət tənzimlənməsi. Tənzimlənməni zəruri edən şərtlər. Tənzimləmə vasitələri. Tənzimləmə üzrə mövcud vəziyyət. Azərbaycanda iqtisadi artımın mövcud vəziyyəti. Dövlət proqramları və iqtisadi artımın tənzimlənməsi. İnsan kapitalı və iqtisadi artım.

Müvazinət anlayışı. Makroiqtisadi müvazinət. İqtisadi artım və makroiqtisadi müvazinət. Qarşılıqlı əlaqə məsələləri. Azərbaycanda makroiqtisadi müvazinətin təmin olunmasında iqtisadi

artımın rolu. Ümumi müvazinətin təmin olunma şərhı. Makroiqtisadi müvazinətin təmin olunma göstəriciləri.

MÖVZU 23. ÜMUMİ MİLLİ MƏHSUL VƏ ONUN MAKROİQTİSADIYYATDA ÇƏKİSİ

ÜMM anlayışı. ÜMM-in iqtisadi mahiyyəti. ÜMM və ÜDM. Onların fərqli cəhətləri. Son məhsul anlayışı. Son məh-sulun hesablanması. Son məhsulun nəzərə alınmasında əsas məqsəd.

ÜMM-in hesablanması metodikası. ÜMM-in hesablanması məqsədi. ÜMM-in hesablanmasında məhsuldar sövdələşmələr. Qeyri-məhsuldar sövdələşmələr. Xalis maliyyə sövdələşmələri. Köhnə əmtələrin satışı. Hesablamada dövlət trans-fert ödənişləri. Xüsusi transfert ödənişləri. Qiymətli kağızların alqısı satqısı. Xalis ixrac.

Xalis milli məhsul anlayışı. XMM-in hesablanması. XMM-in tərkibi və strukturu. XMM-in hesablanmasında əsas məqsəd. XMM və amortizasiya ayrımaları. ÜMM üzrə XMM-in hesablanması. XMM və Milli gəlir.

İqtisadi rifah halı. Rifah halı nəzəriyyəsi. ÜMM və rifahın təmin olunması. Rifah halında iş gününün uzunluğu. Rifah halında əmək məhsuldarlığı. ÜMM-in istifadəsi və bölgüsündə ədalət prinsipi. Adambaşına düşən ÜMM.

Milli sərvət anlayışı. Milli sərvətin strukturu. Milli sərvətin makroiqtisadi göstəricilər sistemində yeri. Milli sərvətin hesablanması. Milli sərvətin artırılması yolları. Milli sərvət və iqtisadi resurslar. Milli sərvətin qorunması.

MÖVZU 24. YÜKSƏK MƏŞĞULLUQ VƏ AŞAĞI İŞSİZLİYİN TƏMİN OLUNMASI MEXANİZMİ

Məşğulluğun mahiyyəti. Ayrı-ayrı sahələrdə məşğulluğun xarakterik xüsusiyyətləri. Yüksək məşğulluğun təmin olunması mexanizminin nəzəri istiqamətləri. Məşğulluğun yüksəldilməsinin təmin olunması və makroiqtisadi siyasətin mahiyyəti. Yüksək ödənişli fəaliyyətlərin məşğulluğa təsiri. Daimi iş yerlərinin açılmasının məşğulluğa təsiri. Daimi iş yerlərinin təmin olunması.

İşgüzar tsiklik şəraitində işsizliyin baş verməsini iqtisadi əsasları. İşsizliyin sosial-iqtisadi xarakteristikası. İşsizliyin müəyyənləşdirilməsi qaydalarındakı fərqliliklər. Bazar iqtisadiyyatında işsizliyin yaranması səbəbləri. Yüksək ödənişli və daimi iş yerləri. Daimi iş yerlərinin açılması. Əməyə tələbi və təklifi müəyyən edən amillər. ETT-işsizliyin səbəbi kimi. İstehsalın ixtisarı və digər sosial-iqtisadi proseslərin işsizliyə səbəb olması. İqtisadiyyatın sahə strukturunun dəyişilməsinin işsizli-yə səbəb olması.

İşsizliyin müxtəlif formaları. İşsizliyin yaratdığı iqtisadi və sosial problemlər. İnstitusion işsizlik. Struktur işsizlik. Texnoloji işsizlik. Məcburi işsizlik. Könüllü işsizlik. Mövsumi işsizlik. Tsiklik işsizlik. Friksion işsizlik.

İşsizliyin milli gəlirin həcminə və yenidən bölgüsünə mənfi təsiri. İşsizliyin yaratdığı müxtəlif səpgili sosial-iqtisadi problemlər aid müxtəlif ideyalar və konsepsiyalar. Cəmiyyətdə siyasi sabitliyin azaldılmasında işsizliyin rolu. Sosial gərginliyin artmasında işsizliyin rolu. İşsizliyin əhalinin həm nominal, həm də real gəlirlərinin azalmasına səbəb olması. İşsizliyin sosial təbəqələşməni sürətləndirməsi. İşsizlik artdıqca, bazar iqtisadiyyatının tənzimləmə sisteminin pozulması.

Tam məşğulluq anlayışı. Tam məşğulluğun təmin olunması yolları. Əmək resurslarından istifadənin intensivliyi. Mövcud iş yerləri və əmək ehtiyatlarının kəmiyyət və keyfiyyətə balanslaşdırılmasının təmin edilməsi. ETT-nin və məş-ğulluğun formalarına təsiri. ETT şəraitində istehsalın inkişafına təsirli stimulyaradılmasında məşğulluğun rolu. Səmərəli “tam məşğulluğun” tətbiqi.

MÖVZU 25. QIYMƏT AMİLİ VƏ ONUN MAKROİQTİSADİYYATDA ROLU

Qiymət anlayışı. Qiymətin formalaşması. Qiymətin formalaşması üzrə nəzəri yanaşmalar. Klassik yanaşma. Marksist yanaşma. Neoklassik yanaşma. Qiymət bazar mexanizminin əsas ünsürü kimi.

Qiymətin müxtəlif formaları. Topdansatış qiymətlər. Pərakəndə satış qiymətləri. Azad bazar qiymətləri. Preskurant qiymətlər. Tənzimlənən qiymətlər. Daşınma xərcləri üzrə formalaşan qiymətlər. Saxlanma xərcləri üzrə formalaşan qiymətlər.

Qiymətlərin stabilliyi anlayışı. Qiymətlərin stabilliyinin təmin olunması. Stabilliyi zəruri edən cəhətlər. Stabilliyin təmin olunması xüsusiyyətləri. Bazar şəraitində qiymətlərin stabilliyinin təmin edilməsi. Tələb və təklif üzrə qiymətin tarazlığı. Qiymətlərin stabilliyində tənzimləmə vasitələri.

Qiymətlərin səviyyəsi. Qiymətlərin ümumi səviyyəsi. Dəyişən qiymət anlayışı. Qiymət dəyişkənliyinin xüsusiyyətləri. Qiymətlərin ümumi səviyyəsinin enməsi. Enməni zəruri edən cəhətlər. Qiymətlərin ümumi səviyyəsinin qalxması. Qalxmanı şərtləndirən amillər. Enib qalxmaların baş verməsi meyarı.

İstehlak qiymətləri indeksinin mahiyyəti. İstehlak səbəti. Minimum istehlak səbəti. İstehlak meyarı anlayışı. İstehlak qiyməti indeksinin hesablanması. Metodika və hesablanma üsulları. İstehlak səbətinə daxil olan məhsulların növləri. İstehlak qiymətləri indeksi ilə bağlı olan iqtisadi hadisələrin məzmunu.

MÖVZU 26. XÜSUSİ QIYMƏT DƏYİŞİKLİKLƏRİNİ ÖZÜNDƏ ƏKS ETDİRƏN İNFLYASIYA

İnflyasiyanın mahiyyəti. İnflyasiya, pulun alıcılıq qa-biliyyətinin uzun müddət aşağı düşməsi prosesi kimi. İnfl-yasiya və yığım arasında əlaqə. İnflyasiya iqtisadiyyatın qeyri-sabitliyinin mühüm aspektlərindən biri kimi. İnflyasiya çox faktorlu proses kimi. İnflyasiyanın əmtəə və xidmətlərin təklifinə təsiri. Artım dərəcəsinə görə inflyasiyanın növləri. Mötədil infilyasiya. Çaparaq (mötədil) infilyasiya. Hiper infilyasiya. Baş vermə üsuluna görə inflyasiya. Gözləmə xarakterinə görə inflyasiya. Bazar tarazlığının pozulmasından asılı olaraq inflyasiyanın tipləri. Xarici və daxili amillərin təsirindən irəli gələn idxal və ixrac inflyasiyaları.

İnflyasiyanı yaradan səbəblər. Büdcə kəsiri və inflyasiya. Ümumi iqtisadi xərclər və inflyasiya. Tədiyyə balansı və inflyasiya. İşsizlik və inflyasiya. Müasir dövrdə inflyasiyanın xüsusiyyətləri. İnflyasiyanın xarici amillər üzrə xüsusiyyətləri. İnflyasiya ixracı anlayışı.

İnflyasiya və məcmu tələb. İnflyasiya və məcmu təklif. Qiymətlərin stabil və mülayim artığı şəraiti. Qiymət ilə əmək haqqı səviyyəsi arasındakı nisbət. Əmək haqqının inflyasiyaya uyğunlaşdırılması. İndeksasiya məsələsi. Bazarda məcmu tələb ilə məcmu təklifin qarşılıqlı əlaqəsində inflyasiya prosesi.

İnflyasiyanın sosial nəticələri. İnflyasiyanın iqtisadi nəticələri. İnflyasiyanın “müsbət” nəticələri. Balanslaşdırılmış infl-yasiyada əsas məqsəd. Sosial sferanın inflyasiyadan qorunması. Əmək haqqı siyasətində inflyasiya amilinin nəzərə alınması. İnflyasiya və işsizliyin qarşılıqlı əlaqəsi. İnflyasiyanın milli gəlirin əhali qrupları arasında yenidən bölgüsünə mənfi təsiri. İnflyasiyanın cəmiyyətdə siyasi sabitliyi pozması. Sosial gərginliyi artırması.

Antiinflyasiya tədbirləri. Beynəlxalq təcrübələr. Anti-inflyasiyada bazar amillərindən istifadə. Antiinflyasiya tədbirlərində dövlətin rıçaqları. Büdcə kəsirinin aradan qaldırılması. İdarəetmə xərclərinin azaldılması. Dövlətin borclanması və inflyasiya. Qiymətlərin stabil və mülayim qaldığı halda müəyyən qiymət səviyyəsi ilə əmək haqqının uyğunluğu mexanizmi.

MÖVZU 27. DÖVLƏTİN MALİYYƏ SİSTEMİ VƏ ONUN FORMALAŞMASI

Maliyyə anlayışı. Maliyyə münasibətləri. Maliyyə və pul münasibətləri. Fərqli cəhətlər. Maliyyə sistemi. Maliyyə sisteminin tərkib elementləri. Maliyyə münasibətlərinin reallaşmasında dövlətin müvafiq strukturlarının rolu.

Büdcə anlayışı. Büdcə sistemi. Büdcə sistemi maliyyə sisteminin tərkib hissəsi kimi. Dövlət büdcəsinin quruluşu. Dövlət büdcəsinin formalaşması zəruriliyi. Büdcənin təsdiq olunması. Büdcədən kənar fondlar.

Dövlətin büdcə siyasətinin əsas mahiyyəti. Büdcə-vergi siyasətinin obyektləri. Fiskal siyasət. Səmərəli tələb nəzəriyyəsi və büdcə-vergi siyasəti. Büdcə-vergi siyasəti üzrə digər nəzəri yanaşmalar. Azərbaycan dövlətinin büdcə-vergi siyasətində başlıca hədəflər. Büdcə-vergi siyasəti və digər makroiqtisadi siyasətlərin qarşılıqlı əlaqəsi.

Büdcə mexanizmi. Büdcə mexanizminin elementləri. ÜDM-in yenidən bölüşdürülməsi üzrə bölgü funksiyası. İqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsi üzrə funksiya. Dövlətin sosial siyasətinin həyata keçirilməsi üzrə funksiya. Mərkəzləşdirilmiş pul vəsaitləri fondlarının yaradılması üzrə nəzarət. Səmərəlilik funksiyası.

Büdcə kəsiri anlayışı. Büdcə kəsirini yaranan səbəblər. Büdcə kəsiri və onun aradan qaldırılması. Kəsirli büdcə siyasəti. Azərbaycanda büdcə kəsiri problemi. Büdcə kəsirinin idarə olunması. Büdcədə ehtiyat fondlar və onların vəzifələri.

MÖVZU 28. PULUN İQTİSADİ MAHİYYƏTİ VƏ PUL SİYASƏTİ

Pul anlayışı. Pulun məzmun elementləri. Pulun yaranması zəruriliyi. Pul haqda mövcud nəzəriyyələr. Pul və mübadilə prosesi. Pul münasibətləri. Pul münasibətlərinin xarakterik xüsusiyyətləri.

Pul siyasəti. Pul siyasətində başlıca hədəflər. Pul siyasətinin inflyasiya hədəfi. Pul siyasətin investisiya hədəfi. Pul siyasətində mövcud alətlər. Azərbaycanda pul siyasəti. Baha pul siyasəti. Ucuz pul siyasəti.

Müasir pul sistemi. Pul sisteminin xarakterik xüsusiyyətləri. Pul sisteminin tərkib elementləri. Pul tədavülü. Pul tədavülü qanunu. Pul aqreqatları. Pulun funksiyaları.

Pul kütləsi. Ölkədə pul kütləsinin həcmi. Pul kütləsinin təsir gücü. Pul kütləsi üzrə tənzimləmə. Pul kütləsinin müəyyən edilməsi. Pul kütləsi və makroiqtisadi fəallıq. Pul kütləsində xarici valyuta nisbəti.

Pulun formaları. Pulun tarixi formaları. Pulun müasir formaları. Banknotlar. İstiqrazlar. Pul sistemi. Pul sistemlərinin təkamülü.

MÖVZU 29. KREDİT VƏ BANK FƏALİYYƏTİ

Kredit anlayışı. Kreditin mahiyyəti. Kreditin formalaşma mənbələri. Sərbəstləşən pul vəsaiti fondları. Əhalinin əmanətləri. Depozitlər. Kredit siyasəti. Kredit siyasətində başlıca məqsəd.

Kreditin formaları. Dövlət krediti. Kommersiya krediti. İpoteka krediti. İstehlak krediti. Kommunal istiqamətli kreditlər. Vaxt amilinə görə kreditlər.

Kreditin başlıca prinsipləri. Vaxt amili prinsipi. Borcun geri qaytarılması prinsipi. Faiz. Faizin hesablanması prinsipi. Faiz norması. Faiz siyasəti. Kreditdə zəmin prinsipi.

Banklar. Bankların iqtisadi mahiyyəti. Bankların formalaşması. Bankların nizamnamə fondu. Mərkəzi Bank və onun funksiyaları. Kommersiya bankları və onların funksiyaları. Banklarda faiz siyasəti.

Bank sistemi. Bank sistemində müxtəlif yanaşmalar. İki pilləli bank sistemi. İki pilləli bank sisteminin əsas cəhətləri. İki pilləli bank sisteminin prinsipləri. İki pilləli bank sisteminin iqtisadi müvazinətin təmin olunmasında rolu. Azərbaycanda bank sistemi və onun fəaliyyət mexanizmi.

MÖVZU 30. GƏLİRLƏR VƏ DÖVLƏTİN SOSIAL SİYASƏTİ

İqtisadiyyatda gəlir anlayışı. Gəlirlərin iqtisadi mahiyyəti. Gəlirlərin formalaşması mənbələri. Gəlirlər üzrə müxtəlif baxışlar. Gəlirlərin formalaşmasının bazar mexanizmi. Gəlir mexanizmi. Gəlirlər və makroiqtisadi siyasət.

Gəlirlərin müxtəlif formaları. Əhali gəlirlərinin formalaşması. Ev təsərrüfatı üzrə gəlirlərin və xərclərin dövriyyəsi. Dövriyyənin makroiqtisadi aspektləri. Əmək haqqı. Mənfəət. Faiz.

Əhalinin gəlirlərinin formalaşması üzrə dövlət siyasəti. Ölkə başçısının bu siyasətə müraciət etməsinin səbəbləri. Dövlət siyasətinin iqtisadi fəallığa təsiri imkanları. Gəlirlər üzrə dövlət siyasətinin iqtisadi fəallığın xarakterinə olan təsiri. Dövlət siyasətində indeksasiya məsələləri. Dövlətin gəlir siyasətində makroiqtisadi elementlər. Dövlətin gəlir siyasəti üzrə mövcud modellərə baxış.

Sosial siyasət. Sosial siyasətin mahiyyəti. Sosial siyasətdə əsas məqsədlər. Sosial siyasətdə ədalət prinsipi. Əhali gəlirlərindəki qeyri-bərabərlik. Lorens ətrisi. Çini əmsalı. Sosial siyasətin qanunvericilik bazası. Əmək qanunvericiliyi.

Əhalinin sosial müdafiəsi. Sosial müdafiə sistemi. Dövlət sosial müdafiə sistemində qabaqcıl ölkələrin təcrübəsi. Sosial müdafiə sistemi üzrə bazar modelləri. Sosial müdafiə sistemi üzrə dövlət strukturları. Dövlət Sosial Müdafiə Fondu. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi. Strukturların əsas funksiyaları.

Gəlir siyasəti üzrə iqtisadi vasitələr. Sosial siyasət üzrə iqtisadi vasitələr. Makroiqtisadi məqsədlər. Makroiqtisadi məqsədlərin reallaşması. Əlverişli üsulların dəyərləndirilməsi. Real vəziyyətin qiymətləndirilməsi və təhlilin aparılması. Azərbaycanda sosial siyasətin yürüdülməsinin xarakterik xüsusiyyətləri. Qarşıya qoyulan məqsədlərin daha səmərəli həyata keçirilməsi.

“ÜMUMİ İQTİSADİYYAT” İXTİSAS FƏNNİ ÜZRƏ SUALLAR

№	Mövzunun adı
1	<p>Mövzu 1. Kursun məqsədi, vəzifələri və əsas prinsipləri</p> <p>1.1. Müasir elmlər sistemində Ümumi iqtisadiyyatın yeri və rolu. 1.2. Ümumi iqtisadiyyatın öyrənilməsinin məqsəd və vəzifələri. 1.3. Ümumi iqtisadiyyatın digər elmlər ilə əlaqəsi. 1.4. Ümumi iqtisadiyyatın tədrisində əsas prinsipləri. 1.5 Cəmiyyətin inkişafında istehsal, bölgü, mübadilə və stehlakın qarşılıqlı əlaqəsi.</p>
2	<p>Mövzu 2. Ümumi iqtisadiyyat kursunun predmeti və metodu</p> <p>2.1. Kursunun predmeti. 2.2. Kursun metodu. 2.3. İqtisadi kateqoriyalar və qanunlar. 2.4.İqtisadiyyatda insan amilinin rolu.</p>
3	<p>Mövzu 3. İqtisadi biliklərin meydana çıxması, formalaşması, müxtəlif elmi məktəb və istiqamətlər</p> <p>3.1.İqtisadi fikir və biliklərin meydana çıxması. 3.2. İqtisad elminin formalaşması və müxtəlif məktəblər. 3.3. Azərbaycanda iqtisadi fikrin formalaşması. 3.4. Azərbaycanda iqtisadi fikrin inkişaf mərhələləri 3.5.İqtisadi nəzəriyyədə əsas istiqamət və cərəyanlar.</p>
4	<p>Mövzu 4. Cəmiyyətin iqtisadi resurslarından səmərəli istifadə etməsinin əsasları</p> <p>4.1. Tələbatların sonsuzluğu və resursların məhdudluğu. 4.2. Sərvət və iqtisadi nemət anlayışları. 4.3. İqtisadi resurslar və onların bölgüsü (təsnifatı) 4.4. İstehsal imkanları, iqtisadi seçim və müasir istehsalın quruluşu. 4.5. Resurslardan səmərəli istifadə tələbatın artması qanunu.</p>
5	<p>Mövzu 5. İqtisadi resursların və gəlirlərin dövr etməsi</p> <p>5.1. Bazar münasibətləri iqtisadi sisteminin subyektləri. 5.2. Bazar təsərrüfat sisteminin iqtisadi məqsədləri. 5.3. Resurslar və hazır məhsullar bazarı. 5.4. İqtisadi resursların, hazır məhsulların və pul gəlirlərinin dövretməsi. 5.5. Dövlətlərin iqtisadi tənzimləmə tədbirləri.</p>
6	<p>Mövzu 6. Bazar münasibətləri iqtisadi sisteminin qanunları, tipləri və modelləri</p> <p>6.1. Bazar iqtisadi sisteminin mahiyyətinin əsas cəhətləri 6.2. Bazar iqtisadiyyatının qanunları 6.3. Bazar iqtisadiyyatının tipləri (formaları) 6.4. Bazar iqtisadi sisteminin müxtəlif modelləri 6.5. Sosial yönümlü bazar münasibətlərinin xarakteristikası</p>
7	<p>Mövzu 7. Fərdi bazarların təhlili: tələb və təklifin mahiyyəti</p> <p>7.1. Bazarların strukturu, forma və funksiyaları. 7.2. Tələb kateqoriyası və tələb qanunu. 7.3. Təklif kateqoriyası və təklif qanunu. 7.4. Tələb və təklifin elastikliyi. 7.5. Qiymətlərin əmələ gəlmə mexanizmi. Bazar tarazlığı.</p>
8	<p>Mövzu 8. Dəyər və qiymət, qiymətin formalaşması mexanizmi</p> <p>8.1. Dəyər və dəyərlilik anlayışlarının mahiyyəti 8.2. Faydalılıq və dəyərin qarşılıqlı münasibətləri 8.3. Əmək-dəyər və son hədd faydalılığı nəzəriyyələri 8.4. Qiymət və onun funksiyaları</p>

	8.5. Qiymətin formaları
9	Mövzu 9. Pulun mahiyyəti və funksiyaları 9.1. Pulun iqtisadi mahiyyəti 9.2. Pulun başlıca funksiyaları 9.3. Müasir pul sistemi və onun elementləri 9.4. Pul bazarı və onun xüsusiyyətləri 9.5. Pul aqreqləri
10	Mövzu 10. Firma və onun əsas məqsədi 10.1. Firmanın (müəssisə) formalaş-masının iqtisadi təbiəti 10.2. Firmaların fəaliyyət mexanizmi və məqsədi 10.3. Firma haqqında nəzəriyyələr. Alternativ firma nəzəriyyəsi 10.4. Firmanın növləri. 10.5. Qısamüddətli və uzunmüddətli dövrdə firmanın müvazinəti. Bazar quruluşunun tipləri
11	Mövzu 11. Rəqabət və inhisarçılıq. İnhisarçı rəqabət nəzəriyyələri 11.1. Rəqabət və onun tipləri. Təkmil və qeyri-təkmil rəqabət 11.2. İnhisarçılığın meydana gəlmə səbəbləri və formaları. Xalis, iqtisadi və inzibati inhisar 11.3. İnhisar və rəqabətin qarşılıqlı əlaqəsi. Reklam və inhisarçılıq 11.4. İnhisarçı rəqabət nəzəriyyəsi. Kurno və Stakelber modelləri 11.6. Antinhisar tənzimləmə. Təbii inhisarların tənzimlənməsi prosesi
12	Mövzu 12. İstehlakçı davranışı 12.1. İstehlakçı davranışının əsas iqtisadi mahiyyəti 12.2. İstehlakçı davranışı üzrə nəzəriyyələr 12.3. İstehlakçı davranışı və əmtəənin faydalılığı 12.4. İstehlakçı davranışlarının kardinalist nəzəriyyəsi 12.5. İstehlakçı davranışlarının ordinalist nəzəriyyəsi
13	Mövzu 13. İstehsal xərclərinin təbiəti və quruluşu 13.1. İstehsal xərclərinin mahiyyəti və azaldılması yolları 13.2. Sabit və dəyişən istehsal xərcləri 13.3. Qısamüddətli və uzunmüddətli dövr üçün istehsal xərcləri 13.4. Daxili və xarici istehsal xərcləri 13.5. Gəlirlər və xərclərdə ümumi, orta və son hədd normaları
14	Mövzu 14. Mənfəət və onun formalaşması 14.1. Mənfəətin iqtisadi mahiyyəti. 14.2. Mənfəətin müxtəlif formaları. Mühasibat, ümumi, iqtisadi və orta mənfəət 14.3. Mənfəətin artırılması yolları 14.4. Mənfəətin bölüşdürülməsi 14.5. Mənfəət norması
15	Mövzu 15. İstehsal amilləri. İstehsal amilləri bazarının formalaşması 15.1. İstehsal amillərinin mahiyyəti və ona dair tarixi və müasir yanaşmalar 15.2. İstehsal amillərində qarşılıqlı əvəzlənmə və onlardan səmərəli istifadə 15.3. Əmək bazarı və onun spesifik xüsusiyyətləri 15.4. Kapital bazarı və onun forma-ları 15.5. Torpaq bazarı və onun fəaliyyət mexanizmi
16	Mövzu 16. İnvestisiyanın iqtisadi mahiyyəti 16.1. İnvestisiya anlayışı və onun mahiyyəti 16.2. İnvestisiya qoyuluşları üzrə səmərəlilik 16.3. İnvestisiya formaları. Birbaşa və portfel investisiyalar 16.4. Azərbaycanca neft sektoruna investisiya qoyuluşları 16.5. Qeyri-neft sektoruna investisiya qoyuluşları

17	Mövzu 17. Aqrar münasibətlərin əsas mahiyyəti 17.1. Aqrar münasibətlərin xüsusiyyətləri 17.2. Torpaq rentası və onun formaları. Differensial, mütləq, inhisar və hasilat rentaları 17.3. Torpağın qiymətini müəyyən edən amillər 17.4. İcarə haqqı münasibətləri və onun hüquqi tənzimlənməsi 17.5. Aqrar islahatlar və onun nəticələri
18	Mövzu 18. Sahibkarlıq fəaliyyətinin əsas mahiyyəti 18.1. Sahibkarlıq fəaliyyətinin əsas istiqamətləri 18.2. Sahibkarlığın əsas məqsədi və formaları 18.3. Sahibkarlığın funksiyaları 18.4. Sahibkarlıq haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu 18.5. Kiçik və orta sahibkarlıq üzrə dövlətin yardımı
19	Mövzu 19. Ümumi müvazinət və onun təmin olunması üzrə nəzəriyyələr 19.1. Tədavülün səmərəliliyi və istehlak imkanı əyrisi 19.2. Səmərəliliyin təmin olunması üzrə ədalət prinsipi. İstehsalın səmərəliliyi və istehsal imkanı əyrisi 19.3. Rifah halının müəyyənləşdirilməsi meyarları 19.4. Bazarın qeyri-müəyyənliyi və risk amili. Assimetrik informasiya, “limonlar” bazarında ictimai və xüsusi nemətlər.
20	Mövzu 20. Dövlətin əsas iqtisadi funksiyaları və idarəetmə 20.1. Dövlətin minimal və maksimal funksiyaları 20.2. Dövlətin iqtisadiyyata təsirinin forma və metodları 20.3. İctimai seçim nəzəriyyəsi və dövlətin uğursuzluqları 20.4. İqtisadi idarəetmədə marketinq və menecment 20.5. Marketinq və menecmentin məqsədi, funksiya və strategiyası
21	Mövzu 21. Milli iqtisadiyyat səviyyəsində təkrar istehsal prosesinin mahiyyəti və formaları 21.1. Təkrar istehsal prosesinin xüsusiyyətləri 21.2. Təkrar istehsalın əsas tipləri 21.3. Sadə təkrar istehsal forması 21.4. Geniş təkrar istehsalın əsas xüsusiyyətləri 21.5. Təkrar istehsal prosesində əmanətlər və investisiyalar.
22	Mövzu 22. İqtisadi artımın təmin olunması məsələsi 22.1. İqtisadi artımın mahiyyəti 22.2. İqtisadi artımın tipləri 22.3. İqtisadi artımın əldə olunması 22.4. İqtisadi artımın dövlət tənzimlənməsi 22.5. İqtisadi artım və makroiqtisadi müvazinətin qarşılıqlı əlaqəsi
23	Mövzu 23. Ümumi milli məhsul və onun makroiqtisadiyyatda çəkisi 23.1. Ümummilli və son məhsul anlayışları 23.2. Ümumi milli məhsulun hesablanması metodları 23.3. Xalis milli məhsul və milli gəlir 23.4. Ümumi milli məhsul və cəmiyyətin rifahi 23.5. Milli sərvət və onun artırılması yolları
24	Mövzu 24. Yüksək məşğulluq və aşağı işsizliyin təmin olunması mexanizmi 24.1. Məşğulluğun nəzəri istiqamətləri və onun təmin olunması üzrə makroiqtisadi siyasət 24.2. İşgüzar tsiklik şəraitində işsizlik problemi və onun baş verməsinin iqtisadi əsasları 24.3. İşsizliyin əsas formaları 24.4. İşsizliyin sosial-iqtisadi nəticələri 24.5. “Tam məşğulluq” anlayışı və onun təmin olunması problemi

25	Mövzu 25. Qiymət amili və onun makroiqtisadiyyatda rolu 25.1. Qiymətin iqtisadi mahiyyəti. 25.2. Qiymətin müxtəlif formaları. 25.3. Qiymətlərin stabilliyinin bazar şəraitində təmin olunması xüsusiyyətləri 25.4. Qiymətlərin ümumi səviyyəsinin enib qalxması 25.5. İstehlak qiyməti indeksi
26	Mövzu 26. Xüsusi qiymət dəyişikliklərini özündə əks etdirən inflyasiya 26.1. İnflyasiyanın mahiyyəti və növləri 26.2. İnflyasiyanın səbəbləri və müasir dövrdə xüsusiyyətləri 26.3. Bazar şəraitində məcmu tələb və məcmu təklifin qarşılıqlı əlaqəsində inflyasiyası 26.4. İnflyasiyanın sosial iqtisadi nəticələri 26.5. Antiinflyasiya tədbirləri
27	Mövzu 27. Dövlətin maliyyə sistemi və onun formalaşması 27.1. Maliyyə münasibətləri və maliyyə sistemi 27.2. Dövlət büdcəsi sistemi və onun strukturu 27.3. Büdcə-vergi siyasətinin əsas mahiyyəti 27.4. Büdcə mexanizmi və onun funksiyaları 27.5. Büdcə kəsiri və onun aradan qaldırılması
28	Mövzu 28. Pulun iqtisadi mahiyyəti və pul siyasəti 28.1. Pulun iqtisadi məzmunu və nəzəriyyələri 28.2. Pul siyasətinin tərkib elementləri 28.3. Müasir pul sistemi və onun tərkibi 28.4. Pul kütləsinin makroiqtisadi fəallığa təsiri 28.5. Pulun müxtəlif formaları və sistemləri
29	Mövzu 29. Kredit və bank fəaliyyəti 29.1. Kredit və kredit siyasətinin mahiyyəti 29.2. Kreditin müxtəlif formaları 29.3. Kreditin başlıca prinsipləri 29.4. Banklar və onların iqtisadiyyatda rolu 29.5. İkipilləli bank sisteminin prinsipləri və onun iqtisadi müvazinətdəki rolu
30	Mövzu 30. Gəlirlər və dövlətin sosial siyasəti 30.1. Gəlirlərin iqtisadi mahiyyəti 30.8. Gəlirlərin müxtəlif formaları 30.3. Əhalinin gəlirləri üzrə dövlət siyasətinin formalaşması 30.4. Sosial siyasətin mahiyyəti. Sosial siyasətin qanunvericilik bazası 30.5. Əhalinin sosial müdafiəsi sistemi 30.6. Gəlir və sosial siyasətlər üzrə iqtisadi vasitələr.

TÖVSIYƏ OLUNAN ƏDƏBİYYAT:

Azərbaycan dilində

1. İqtisadi nəzəriyyə. Dərslik. Bakı, 2001
2. İqtisadi nəzəriyyə. Dərslik. Bakı, 2002
3. İqtisadi nəzəriyyə. Dərs vəsaiti. Bakı, 2003
4. İqtisadi nəzəriyyə. Mikroiqtisadiyyat – 1,2. Bakı, 2009
5. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat – 1,2. Bakı, 2009
6. İqtisadi təlimlər tarixi. Dərslik. Bakı, 2005
7. Böyük İqtisadi Ensiklopediya. I-V cildlər, Bakı, 2012
8. S.İbadov. İqtisadiyyat (iqtisadi nəzəriyyə). Dərslik. Bakı, 2008
9. Z.Hüseynova. İqtisadi nəzəriyyə. Dərs vəsaiti. Bakı, 2007
10. Q.Mənkyü. Ekonomiksin əsasları. Bakı, 2009

11. R.S.Abdullayeva, A.N.Muradov, Sosial sferanın iqtisadiyyatı, 2009
12. Rəhmanov F.P. «Sosial sfera keçid iqtisadiyyatı şəraitində». Bakı, 2002.
13. Azərbaycan Respublikasının sosial-iqtisadi inkişaf istiqamətləri. Bakı-2008. 278 s.
14. Əşrəfova Rəsmiyyə Sabir qızı. Azərbaycanda pensiya təminatı sisteminin formalaşması və təkmilləşdirilməsi. Bakı, “Elm”, 2007, 260 s.
15. Azərbaycan Respublikası Pensiya təminatı haqqında normativ sənədlər toplusu. Bakı: 2000, 207 s.
16. İsmayılov İ., Mürşüdoğlu R. Sosial təminat hüququ və onun tətbiqi problemləri. Bakı: Qanun nəşriyyatı, 2001, 224 s.
17. Ə.Ə.Ələkbərov. Sosial-iqtisadi inkişafın maliyyə-büdcə parametrlərinin tənzimlənməsi. (monoqrafiya). Bakı: Elm, 2007. -448 s.
18. Azərbaycan Respublikasının sosial-iqtisadi inkişaf istiqamətləri. (kollektiv monoqrafiya) /AMEA-nın müxbir üzvü Ş.M.Muradovun elmi redaktəsi ilə / Bakı, Elm – 2008,278.
19. Əliyev A., Quliyev A. Sosial sferanın iqtisadi və metodoloji əsasları. Bakı, “Adiloğlu”, 2005, 304 səh.
20. Nağıyev Ə.T., Mütəllibova V.A. Sosial inkişafın iqtisadi parametrləri. Bakı: Səda nəşriyyatı, 2003, 214 s.

Rus dilində

21. Ф.Кенэ. Избранные экономические произведения. М, 1960
22. Д.Б.Лейнс. Общая теория занятости, процента и денег М, 2007
23. А.Маршалл. Принципы экономической науки. М, 1993
24. А.Смитт. Исследование о природе и причинах богатства народов М, 1993
25. К.Р.Макконелл, С.М.Брю. Экономика. М, 2007
26. П.Э.Самуэльсон, В.Д.Нордхаус. Экономика. М, 2007
27. С.Фишер, Р.Дронбуш, Р.Шмалпзи. Экономика. М, 2001
28. Экономическая теория (Политэкономия). М, 2007
29. Экономика. Учебник. М, 2007
- 19.Новая Экономическая Энциклопедия. М, 2006
20. Жеребин В.М., Романов А.Н. Уровень жизни населения. _ М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-592 с.
21. Политика доходов и качество жизни населения / Под.ред. Н.А.Горелова _ Спб. : Питер, 2003. – 653 с. : ил.
22. Экономическая теория. Задачи, логические схемы, методические материалы / Под редакцией А.И.Добрынина, Л.С.Тарасевича: Учебник для вузов.-СПб: Издательство «Питер»,1999.- 448с.;
23. 23. Экономическая энциклопедия / Науч.-ред. совет изд-ва «Экономика»; Ин-т Экон. РАН; Гл. ред. Л.И.Абалкин-.:ОАО «Издательство» «Экономика», 1999.-1055с.